

DATOS IDENTIFICATIVOS

Traballo social na incorporación social

Materia	Traballo social na incorporación social			
Código	005G220V01908			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Muguerza Martínez, María Elena			
Profesorado	Muguerza Martínez, María Elena			
Correo-e	elenamuguerza@uvigo.es			
Web	http://elenamuguerza@uvigo.es			
Descrición xeral	O Libro Branco da titulación de Traballo Social (2004) define o traballo social como a disciplina que ten por obxecto a intervención social e a avaliación ante as necesidades sociais para promover o cambio, a resolución dos problemas e as relacións humanas así como o fortalecemento e a liberdade da sociedade para incrementar o benestar e a cohesión. Constiúese así, como un dos instrumentos da política social que terá como obxectivo principal paliar as necesidades sociais. Con esta materia preténdese que o estudante adquira unha serie de coñecementos e de competencias coas que poder analizar, valorar e xerar iniciativas de traballo que favorezan os procesos de incorporación social, que eviten as situacións que xeneren desigualdade ou que leven ás persoas a exclusión social que lles impida participar e/ou acceder aos dereitos sociais constitucionalmente recoñecidos.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
A2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
A3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
A6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
A7	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
A8	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
A9	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
A10	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
A11	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
A12	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc

A13	Apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver; en especial, no caso de mulleres (maltratadas, coidadoras habituais de persoas dependentes, enfermas mentais e con outras incapacidades...) e considerando as peculiaridades de Galicia en tanto que é un país con alta dispersión da poboación, agrupación territorial moi diferenciada entre o rural e os espazos urbanos, territorios abandonados e alto envellecemento da poboación (esixencia de maiores redes)
A18	Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social
A24	Contribuír á administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B8	Capacidade de xestión da información
B9	Resolución de problemas
B10	Toma de decisións
B12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
B15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
B16	Razoamento crítico
B17	Compromiso ético
B18	Aprendizaxe autónoma
B19	Adaptación a novas situacións
B22	Iniciativa e espírito emprendedor
B24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Capacidade de análise e síntese	B1
Capacidade de organización e planificación	B2
Capacidade de xestión da información	B8
Resolución de problemas	B9
Toma de decisións	B10
Traballo en equipo de carácter interdisciplinar	B12
Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade	B15
Razoamento crítico	B16
Compromiso ético	B17
Aprendizaxe autónoma	B18
Adaptación a novas situacións	B19
Iniciativa e espírito emprendedor	B22
Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.	B24
Traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias	A1
Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais	A2
Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias	A3
Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social	A6
Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención	A7
Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz	A8
Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención	A9
Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados	A10
Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención	A11

Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas A12
profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a
eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e
circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente
a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á
diversidade cultural, etc

Apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos A13
resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e
desenvolver; en especial, no caso de mulleres (maltratadas, coidadoras habituais de persoas
dependentes, enfermas mentais e con outras incapacidades...) e considerando as peculiaridades
de Galicia en tanto que é un país con alta dispersión da poboación, agrupación territorial moi
diferenciada entre o rural e os espazos urbanos, territorios abandonados e alto envellecemento da
poboación (esixencia de maiores redes)

Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social A18

Contribuír á administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na A24
súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade

Contidos

Tema

1. Bloque I. A incorporación social. Aspectos conceptuais. Obxecto do proceso: precariedade, fragilidade, vulnerabilidade, exclusión social, marxinação. A exclusión social. Factores de exclusión: estruturais, culturais e personais. Estratexias institucionais europeas, estatais e autonómicas de loita contra a exclusión social. O/a traballador/a social ante a incorporación social	1.1 Aspectos conceptuais sobre incorporación social, inclusión social, exclusión e vulnerabilidade social. 1.2 Factores e dimensións da exclusión social. 1.3 Políticas sociais fronte a exclusión social. Estratexias institucionais europeas, estatais e autonómicas fronte á exclusión social 1.4 O traballo social nos procesos de incorporación social: competencias, funcións, perfil profesional do/a traballador/a social neste ámbito.
2. Bloque II. Metodoloxía e estratexias profesionais para a incorporación social	2.1 Modelos de intervención, métodos e estratexias para a inclusión e a reincorporación social. 2.2 Programas y recursos para a inclusión e a reincorporación social. Os itinerarios de inserción. As empresas de inserción social
3. Bloque III. Programas de incorporación social dirixidos a individuos e grupos baseados na potenciación.	3.1 Alcance e ámbitos de actuación para o desenvolvemento persoal e autonomía, a inclusión e a reincorporación social. 3.2 Intervención social con colectivos con dificultades de incorporación sociolaboral: desempregados, perceptores de rendas mínimas, discapacitados, drogodependentes, vítimas de violencia de xénero, persoas sen fogar, minorías étnicas, poboación extranxeira, etc.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	22.5	45	67.5
Traballos tutelados	2	3	5
Seminarios	5	7.5	12.5
Estudo de casos/análises de situacións	4	6	10
Presentacións/exposicións	3	4.5	7.5
Eventos docentes e/ou divulgativos	2	2	4
Traballos de aula	6.5	6.5	13
Outros	0.5	0	0.5
Probos de tipo test	2	20	22
Cartafol/dossier	1	7	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.
Traballos tutelados	O alumnado elaborará de forma autónoma ou en grupo, un traballo sobre a temática da materia que será supervisado e tutelado polo/a profesor/a nos aspectos de búsqueda e recollida de información, lectura e bibliografía, redacción, presentación e exposición, etc.
Seminarios	Actividades de aula enfocadas ao traballo sobre un tema específico que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas
Estudo de casos/análises de situacións	Análise de situacións de casos reais coa finalidade de coñecelos, interpretalos, diagnosticalos e elaborar un plan de intervención basándose na metodoloxía específica da materia de estudo.

Presentacións/exposicións	Exposición pola parte do alumnado ante o grupo-clase do traballo realizado sobre a temática da materia así como, si fora o caso, doutros exercicios que se consideren de interese.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Presentación por parte de profesionais externos que traballen no ámbito da incorporación social, das súas experiencias, funcións e competencias neste campo de traballo.
Traballos de aula	O/a estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do/a docente.
Outros	Organización de documentación e materiais. Xestións para a invitación de profesionais externos à Universidade. Imprevistos, etc.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	A docente, de forma individual ou en pequeno grupo, atenderá as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula ou nas horas de tutoría de despacho) ou de forma non presencial (a través do enderezo electrónico ou do campus virtual).

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	Valorarase o traballo realizado sobre a temática da materia, así como a súa presentación e defensa	20
Probas de tipo test	Exame teórico tipo test sobre os contidos da materia impartidos a través das clases maxistras e dos seminarios. Constará de 40 preguntas con tres alternativas de resposta das cales só unha é verdadeira. O sistema de corrección será de acertos menos erros/2, (A-E/2), estando o corte do aprobado en 20 despois da aplica-la fórmula	40
Cartafol/dossier	O alumnado deberá presentar un caderno-dossier do traballo realizado, xa sexa persoal ou en grupo, referido ás actividades teórico-prácticas desenvolvidas dentro dos apartados do traballo na aula, estudo de casos e seminarios. Algúns destes traballos realizaranse de xeito individual na aula para a súa posterior cualificación dentro do proceso de avaliación continua.	40

Outros comentarios sobre a Avaliación

Modalidade de avaliación para estudantes presenciais con asistencia regular

A planificación deste proceso de ensinanza-aprendizaxe concíbese como unha avaliación continua e esixe a presenza do alumnado nas clases teóricas e nas actividades prácticas. Considéranse estudantes con asistencia regular os que acudan a un mínimo do 80% das clases teóricas, clases prácticas e titorizacións na aula. A asistencia medirase mediante listaxes de asistencia diarios. Se o estudante deixa de asistir á clase, sexa cal sexa a circunstancia (coa única excepción de enfermidade xustificada con certificado médico ou pasamento dun familia), terá que optar pola segunda modalidade de avaliación.

Para o alumnado desta modalidade de avaliación, realizarase un exame teórico final da materia (convocatoria oficial) nas datas sinaladas na páxina Web da Facultade:

<http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php/gtraoballosociallateral/exames-traballo-social-lateral>.

As actividades prácticas iranse presentando segundo os prazos que se determinen previamente na aula.

Modalidade de avaliación presencial para non asistentes con regularidade

O alumnado que opte por non asistir ás clases, tanto teóricas como prácticas, ou non poida, ou pretendendo ser estudante presencial teña máis do 20% de ausencias tanto na parte teórica como parte práctica, pasará a formar parte desta modalidade de avaliación.

Nesta modalidade, a avaliación e a superación da materia virá determinada polo exame final teórico-práctico (convocatoria oficial) e pola presentación nese mesmo día do caderno-dossier de actividades teórico-prácticas e do traballo de temática relacionada coa materia.

A puntuación destas partes será do 50% para o exame teórico-práctico, o 20% para o cartafol e o 30% para o traballo en materia de incorporación social.

A principios de curso, a docente entregarálle ao estudantado que opte por esta modalidade de avaliación un documento coas actividades do caderno-dossier que deberán presentar, así como as directrices para realizar o traballo da materia.

Estes/as estudantes están obrigados a contactar coa docente a principios de curso para comunicarlle a súa elección por esta modalidade de avaliación.

O alumnado desta modalidade poderá estudar a parte teórica da materia a través da bibliografía básica recomendada. En canto á parte práctica, esixiráselle que saiba dar resposta aos contidos conceptuais, actitudinais e procedementais desenvolvidos ao longo do curso e que pode adquirir a través de textos existentes na biblioteca e dos apuntamentos de clase.

Outros comentarios e segunda convocatoria:

Segundo a normativa vixente, con independencia da súa asistencia ou non ás clases o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación.

A superación da materia, tanto para estudantes presenciais con asistencia regular como para os non asistentes con regularidade, implica puntuar en cada un dos criterios de avaliación establecidos - como mínimo - o 50 % da puntuación indicada.

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas novamente na convocatoria de xullo.

Tanto para o alumnado da modalidade presencial asistente con regularidade como para o non asistente con regularidade, en caso de ter que concorrer á segunda convocatoria, gardaráselles as notas tanto da parte teórica coma da parte práctica superadas.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía básica

García Herrero, G. e Ramírez Navarro, J.M. (2006), Manual práctico para elaborar proyectos sociales. Madrid: s. XXI

Granados García-Tenorio, P e Mudarra Sánchez, M.J. (2010), Diagnóstico en Educación Social. Madrid: Sanz y Torres, UNED

Bibliografía complementaria

Bueno Abad, J.R. (2002), La inclusión y los procesos de intervención social. Rev. Acciones e investigaciones sociales. Rev. (16), 293-327

Cáritas (2012), VII informe del observatorio de la realidad social. De la coyuntura a la estructura. Los efectos permanentes de la crisis, Madrid: Cáritas

García, C. (2002), La inserción laboral de personas desempleadas: metodología de intervención. En Rubio M.J. e Monteros, S. (coord.) : La exclusión social. Teoría y práctica de la intervención, pp. 289-309, Madrid: CCS

Instituto Nacional de Estadística. Encuesta condiciones de vida. Año 2012

López Aranguren, L. (2006), Las empresas de inserción en España: un recurso para la mejora de la empleabilidad. En Millán Calenti (Comp), Empresas de inserción (pp. 13-41), A Coruña: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego

Millán Calenti, J.C. (2005), Políticas sociales, modelos de intervención y Estado de Bienestar, A Coruña: Vicepresidencia de Igualdade e Benestar

Pérez Eransus, B y Laparra, M. (2007), Procesos de exclusión e itinerarios de inserción social, Madrid: Foessa

Tortosa, J.M. (coord) e Martínez A., González, M.J., Espinar, E., Laparra, D., e Mateo, M.A. (2002), Mujeres pobres, Madrid: Cáritas e Fundación Foessa

Recomendacións